

1. Att vara offentlig tjänsteperson

Innehåll

Hänvisning till fördjupning	2
Myndigheter och tjänstepersoner	2
Myndighetsutövning.....	2
Statlig värdegrund	2
Kommunal värdegrund.....	2
Ramverk för tjänstepersoner.....	2
Ställningstaganden från JO.....	2
Diskussionsfrågor, att diskutera med till exempel en kollega	3
Exempel att ta reda på, på din arbetsplats.....	3
Övningsuppgift	3

Hänvisning till fördjupning

Myndigheter och tjänstepersoner

Om du vill veta lite mer om Axel Oxenstierna och bakgrunden till dagens tjänstepersoner: [Axel Oxenstierna och den svenska statsapparaten | Historiska Media, historiskamedia.se](#).

Förklaring till hur Sveriges samhällsmodell ser ut. Här går också att läsa översiktligt om Sveriges grundlagar, mänskliga rättigheter, jämställdhet, offentlighet och de olika ombudsmännen: [Den svenska förvaltningsmodellen - Regeringen.se](#).

Myndighetsutövning

Begreppet myndighetsutövning förklaras i avsnitt 6 i regeringens proposition [En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag, Prop. 2016/17:180 \(riksdagen.se\)](#) på sid. 47-48.

Statlig värdegrund

Värdegrunden för statsanställda, de sex punkter som redovisats i föreläsningen, finns sammanställda på lite olika offentliga webbsidor där du kan läsa mera: [Den statliga värdegrunden \(statskontoret.se\)](#) och [Statliga värdegrunden \(forvaltningskultur.se\)](#).

Kommunal värdegrund

Den statliga värdegrunden är i allt väsentligt relevant för kommunala tjänstepersoner eftersom mycket regleras i författningar som gäller alla typer av offentliga tjänstepersoner. Därutöver väljer varje kommun själv sin eventuella värdegrund. Exempel på kommunala värdegrunder hittar du här: [Botkyrka](#), [Laholm](#), [Norrköping](#), [Nässjö](#), [Sölvesborg](#), [Umeå](#).

Ramverk för tjänstepersoner

[Regeringsformen](#); särskilt: 1 kap. 1, 2 och 9 §§, 2 kap. 1, 2, 12 och 13 §§ och 12 kap. 2 §.

[Förvaltningslagen](#); särskilt: 5-8 §§ samt [En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag, Prop. 2016/17:180 \(riksdagen.se\)](#) sid 289-293.

[Myndighetsförordningen](#) (myndigheter under regeringen); särskilt: 3 och 4 §§.

[Kommunallagen](#) (kommunala tjänstepersoner); särskilt: 1 kap. 2 §, 2 kap. 3 §.

[Lag om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna](#); särskilt: Artiklarna 6, 9 och 14.

[Offentlighets- och sekretesslag](#); särskilt: 21 kap.

[Tryckfrihetsförordningen](#); särskilt: 1 kap. 1 § och 2 kap.

[Yttrandefrihetsgrundlagen](#); särskilt: 1 kap 10 § samt [Regeringens proposition 2017/18:49](#) Ändrade mediegrundlag sid författningskommentar sid 251.

[Brottsbalken](#); särskilt: 10 kap 1 §.

Ställningstaganden från JO

Bland Justitieombudsmannens ställningstaganden finns ett antal exempel som kan vara relevanta när det gäller det som tagits upp i denna föreläsning:

En byggnadsinspektör uttryckte sig på ett sätt som inte är acceptabelt i två e-postmeddelanden till en enskild. JO konstaterar att agerandet stred mot kravet på saklighet i 1 kap. 9 § regeringsformen och byggnadsinspektören får allvarlig kritik. (Dnr [6153-2016, www.jo.se](#)).

Det var olämpligt av en tjänsteman hos en miljönämnd att informera ett företag som stod under tillsyn om att en tidning hade begärt ut handlingar om företagets verksamhet ([Dnr 1200-2017, www.jo.se](#)).

En handläggare i ett överklagat ärende bröt mot kravet på saklighet och opartiskhet i 1 kap. 9 § regeringsformen genom att i ett meddelande till överinstansen redogöra för ytterligare skäl för avgörandet utöver vad som framgick av beslutet samt kommentera klagandens agerande ([Dnr 1884-2019, www.jo.se](#)).

Befattningshavare hos en kommunstyrelse har i ett e-brev till kommunens miljöchef uppmanat miljönämnden att återkalla ett överklagande hos Miljööverdomstolen, som nämnden gjort i egenskap av tillsynsmyndighet. De har kritiserats för att härigenom ha ingripit i miljönämndens myndighetsutövning. (Dnr [2622-2006, www.jo.se](#)).

En kommunal nämnds begäran om uppgifter från en enskild till styrkande av vissa uttalanden som denne gjort ansågs strida mot kravet på saklighet i 1 kap. 9 § regeringsformen (Dnr [6018-2015, www.jo.se](#)).

Diskussionsfrågor, att diskutera med till exempel en kollega

1. Har den myndighet du arbetar vid en egen värdegrund? Hur stämmer den överens med de sex grundläggande principerna som den officiella statliga värdegrunden bygger på?
2. Är värdegrunden till någon hjälp för dig i din roll som tjänsteperson när det gäller hur du ska förhålla dig till de som du kommer i kontakt med i din myndighetsutövning?

Exempel att ta reda på, på din arbetsplats

1. Vilka rutiner finns på min myndighet för att se till att tjänstepersonerna har relevant utbildning när grundläggande förvaltningsrätt?
2. Hur säkerställer man inom din myndighet att beslut som meddelas har stöd i gällande lagstiftning?

Övningsuppgift

Inom vilka gränser, i lagstiftningen, får en offentlig tjänsteperson rikta bindande krav mot någon?

Exempel på svar finns i separat dokument som du hittar sist bland utbildningens olika avsnitt.